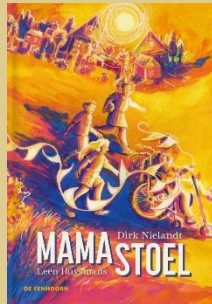

Inspiratiefiche

door Lotte Oers

Mama Stoel

Auteur: Dirk Nielandt

Illustrator: Leen Huysmans

Uitgever: De Eenhoorn

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Dirk Nielandt (°1964) vindt schrijven het allerleukste wat er is. Naar eigen zeggen was hij voor geen enkel ander beroep geschikt. Hij schrijft het liefst verhalen met humor en/of spanning. Boeken schrijft hij enkel voor kinderen, maar hij is ook scenarist voor diverse televisiereeksen, zowel voor kinderen (Schuif Af, Sesamstraat, Het Klokhuys, Uki...) als volwassenen (Witse, Aspe, Familie...). Over zijn personage Ridder Muis werd een animatieserie gemaakt die ook in Duitsland, Noorwegen, Ierland en Australië uitgezonden werd. Eerder won hij al twee keer de Leesjury, in 2010 met *Dievenschool op vrije voeten* en in 2013 met *Fred en de wolk*. Hij heeft zelf de ziekte MS, waarover hij het boek *Mama Stoel* schreef.

Leen Huysmans haalde zowel een diploma sociaal-cultureel werk als grafische vormgeving & illustratie. Ze werkt als illustrator, waarbij ze zowel in opdracht werkt als haar eigen ideeën uitwerkt. *Mama Stoel* is het derde boek dat ze illustreerde. Ze creëert levendige, kleurrijke en contrastrijke illustraties waarin ze bewust slordigheid inzet om emoties te versterken. Ze laat zich inspireren door het alledaagse leven, de natuur, oude foto's en jeugdherinneringen. Ze werkt met kleurpotlood, gouache, acrylstiften, een bonte mix van oude penselen en allerlei andere materialen. Een illustratie vertelt voor haar een eigen verhaal binnen het verhaal.

Korte inhoud

Fleur woont met haar beste vrienden Eli en Zita in dezelfde straat. Op haar verjaardag wacht ze vol ongeduld tot hun buurvrouw haar traditiegetrouw komt halen voor een ritje op haar rolstoel. Alleen komt Mama Stoel niet opdagen. Ze lijkt van de aardbodem verdwenen. En dan blijkt er ook nog een vreemde man in haar huis rond te lopen. Fleur en haar vrienden verwittigen de politie, maar die neemt hen niet serieus. Ze besluiten dan maar om zelf op onderzoek uit te gaan en daarbij overtreden ze meer dan één regel.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Titel

De titel bestaat uit twee woorden: “mama” en “stoel”.

- “Mama”: naar wie zou dat verwijzen? Gebruik jij “mama” wel eens voor andere mensen dan je eigen moeder?
- “Stoel”: over welke stoel zou het hier gaan? (de cover geeft het al weg)
- Wat weet jij over rolstoelen? Heb je al eens in een rolstoel gezeten?

Cover

Bekijk samen de cover in zijn geheel.

- Welke elementen zie je op de cover? (3 kinderen, iemand in een rolstoel, vlagjes, huizen en bomen, zon...)
- Kan je hieruit al iets afleiden over het verhaal? Waarover denk je dat het verhaal zal gaan? Waar zou het verhaal zich afspelen?
- Valt je iets op aan de illustratiestijl? (zie bespreking onder ‘na het lezen’, maar laat de kinderen hier vrij opsommen wat ze zien zonder er al dieper op in te gaan)

Personages

Als je tijd hebt, kan je samen al eens de introductie van de hoofdpersonages lezen (p.2-5).

- Wat is je eerste indruk? Spreken de personages je aan? Wat voor soort verhaal verwacht je te lezen?

2

TIJDENS HET LEZEN

Geef de juryleden volgende vragen mee tijdens het lezen. Je kan ze printen (zie bijlage) en vooraan in het boek steken. Juryleden kunnen op de achterkant eventueel antwoorden of opmerkingen schrijven.

- Door de ogen van welk personage lezen we dit verhaal? Zijn er ook passages waarin we even niet door de ogen van dit personage kijken?
- Bekijk tijdens het lezen ook goed de illustraties. Stel je voor dat de illustrator een fotograaf was. Waar stond de fotograaf die dit beeld maakte?
- Zijn er woorden die bij je opkomen tijdens het lezen van dit boek, woorden die iets vertellen over wat je vond van dit boek?

3

NA HET LEZEN

Standpunt/perspectief

Bespreek de personages, eventueel vertrekkend vanuit de voorstelling van de personages op p.2-5.

- Wie zijn de belangrijkste personages? (Fleur, Eli, Zita, Pap en Pappie, Mama Stoel)
- In het begin van het boek krijgen we een losse voorstelling van deze personages. Vind je dat handig? Of hoeft het eigenlijk niet?
- Welke personages ontmoeten we nog in de loop van het verhaal? (de ouders van Eli en Zita, de neef van Mama Stoel, de politieagenten, de installateurs van de traplift, de controleur op de tram, de verpleger)
- Wie is het hoofdpersonage? (Fleur)

Wanneer een auteur een boek schrijft, kiest hij vaak voor één personage (soms meerdere) vanuit wiens standpunt het verhaal verteld wordt. Dat noemen we het vertelperspectief.

- Vanuit welk perspectief wordt dit verhaal verteld? (vanuit dat van Fleur)
- Hoe weet je dat? (we volgen Fleur bijna de hele tijd, ook als Eli en Zita naar huis gaan, we leren Fleurs gevoelens kennen, bekijken de gebeurtenissen door haar ogen...)

Lees met de juryleden het hoofdstuk “Rotboom”, p.25-28.

- Zien we dit hele hoofdstuk vanuit het perspectief van Fleur? Wat gebeurt er wanneer de drone uit Fleurs zicht verdwijnt? Verdwijnt hij dan ook uit het zicht van jou als lezer?
- “[Fleur] ziet niet dat er een boom in de tuin staat” (p.26) Klopt deze zin met het vertelperspectief? (verschillende argumenten mogelijk: *nee, want de auteur beschrijft iets wat Fleur niet ziet* versus *ja, want op het moment dat de drone vastgeraakt, weet Fleur dat er een boom staat*)

- Herinner je je eventueel nog passages waarin we even het perspectief van Fleur verlaten? (p.66: Zita en Eli spreken over Fleurs plan om in te breken, p.83: de installateurs van de traplift spreken over haar)

Bekijk ook de illustratie bij het hoofdstuk.

- Ook illustraties worden gemaakt vanuit een bepaald standpunt of perspectief. Vanuit welk perspectief werd deze illustratie gemaakt? (vanuit de lucht, met de drone expliciet op de voorgrond en het huis op de achtergrond. Dit wordt ook wel “vogelperspectief” genoemd. Als lezer zien we bovendien een beeld dat Fleur en haar vrienden niet kunnen zien)

Besprek ook het perspectief van enkele andere illustraties. Bv. p.33: we kijken vanuit het politiekantoor naar de balie waar Fleur, Eli en Zita staan; p. 37: we kijken langs Fleur en Zita door de deur naar Eli die achterblijft.

Merk samen op dat de illustraties eigenlijk het omgekeerde doen van de tekst. In de tekst kijken we vanuit Fleur naar de wereld, in de illustraties kijken we vanuit de wereld naar Fleur.

Besprek ook andere elementen die opvallen bij de illustraties.

- Wat valt op aan de kleuren? (de auteur gebruikt een heel beperkt kleurenpalet: tinten lichtgeel, geel, oranje, roze, donkerblauw)
- Wat valt op aan de tekenstijl? (losse tekenstijl, niet veel details, gebogen lijnen...)
- Over Leen Huysmans wordt het volgende gezegd: “Ze creëert levendige, kleurrijke en contrastrijke illustraties waarin ze bewust slordigheid inzet om emoties te versterken.” Vind je dat dit klopt? Vind je de illustraties inderdaad iets slordigs hebben? Versterken ze de emoties? Spreekt deze tekenstijl je aan?

Materiaal

- tekenpotloden in verschillende geel en oranje tinten + 1 tint (fel)roze en donkerblauw
- prints van drone-tekening (zie bijlage)

De juryleden mogen hun eigen tekening maken vanuit het perspectief van een drone. Je kan hiervoor gebruik maken van de bijlage, waarop de drone zelf al geprint is.

Je bepaalt zelf of je een opdracht meegeeft (vliegt de drone over hun eigen huis, de bibliotheek, de school ...), of de juryleden zelf laat kiezen.

In elk geval gebruiken ze enkel de kleuren van de illustraties uit het boek.

- Wat vond je ervan om vanuit vogelperspectief (of in ons geval drone-perspectief) te tekenen? Is dit moeilijk?
- Wat vond je ervan om met een beperkt aantal kleuren te werken? Schept dit mogelijkheden of maakt dit het net moeilijker?

Diversiteit: beperking

“‘Waarom heb je ons nooit verteld dat je die ziekte had?’ vraagt Fleur.

‘Omdat ik geen medelijden wil. Ook al ben ik op sommige dagen heel moe en zit ik in een rolstoel, toch wil ik er gewoon bij horen. Ik ben niet zielig en wil zo ook niet door de mensen gezien worden. Ik vind het leven heel mooi en probeer van elke dag te genieten.’”

Dit citaat is een mooi uitgangspunt om met de juryleden in gesprek te gaan over mensen die in een rolstoel zitten: het is belangrijk dat iedereen kan deelnemen aan het dagelijks leven en dat is minder evident voor wie in een rolstoel zit, maar het mag niet de bedoeling zijn dat we medelijdend over hen spreken.

- Welke ziekte heeft Mama Stoel? (MS) Kan je iets vertellen over die ziekte? (zie boek p.114-122)
- Wat zijn de gevolgen van deze ziekte voor Mama Stoel? (ze is vaak moe, zit in een rolstoel...)
- Wat is er zoal moeilijker wanneer je in een rolstoel zit? (voorbeeld uit het boek: de trap opgaan, maar denk ook ruimer aan toegankelijkheid van gebouwen, openbaar vervoer...) Welke oplossingen zijn er hiervoor? (voorbeeld uit het boek: een traplift, maar probeer ook ruimer oplossingen te noemen i.v.m. toegankelijkheid, zoals hellende vlakken naar (openbare) gebouwen, brede voetpaden, verhoogde busperrons...)
- Zijn er ook voordelen aan een rolstoel? (bv. Mama Stoel maakt van haar rolstoel een extra traktatie op elk verjaardagsfeestje)

Welke soorten rolstoelen bestaan er zoal? Doe met de juryleden de quiz in bijlage. Gebruik de achtergrondfiche om eventueel wat extra uitleg te geven bij de antwoorden. Bekijk daarna de afbeelding op p.116 en p.119.

- Mama Stoel heeft blijkbaar meer dan één rolstoel. Herken je de types?

Materiaal

- tekenpapier
- potloden

We zagen dat er al veel speciale soorten rolstoelen bestaan. Maar stel: je bent Fleur, je kreeg voor je verjaardag een nieuwe voetbal cadeau en je wil Mama Stoel uitnodigen om mee te voetballen. Wat voor soort rolstoel heeft ze dan nodig? Kan jij een voetbalrolstoel ontwerpen?

Laat de juryleden een ontwerp tekenen voor een voetbalrolstoel. Bekijk de ontwerpen kritisch en stel vragen. Hoe kan de eigenaar de rolstoel vlot besturen? Kan iemand die geen controle over de eigen benen heeft toch de bal vooruit spelen?

Bekijk na afloop samen dit filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=XsT7-9zbzSI> over elektrisch voetbal.

- Wat zijn de kenmerken van deze voetbalrolstoel?
- Vind je dit een goede rolstoel voor voetbal of vond je de ideeën die jullie ontwikkelden beter?

Creatieve verwerking

Recensie schrijven

Bekijk met de juryleden deze recensie van *Mama Stoel*:
<https://pluizer.be/recensies/mama-stoel>.

Wanneer je de juryleden een print van de recensie geeft, kan je hen de verschillende onderdelen laten aanduiden/kleuren.

- Hoe begint de recensie? (met een korte inhoud van het boek / wijs de juryleden erop dat dit altijd zo is bij een recensie). Is dit een andere korte inhoud dan degene die we op de achterflap vinden? (ja!)
- Wat vindt de recensent positief aan dit boek? (avontuurlijk, hedendaagse toetsen, leest vlot...)
- Wat vindt de recensent minder goed aan dit boek? (hier en daar zitten wat gebeurtenissen om het verhaal te rekken, maar het stoort haar niet echt)
- Waar vind je de conclusie? (helemaal de laatste zin, heel kort dus!)
- Ga je akkoord met deze recensent? Waarmee ga je wel akkoord, waarmee niet?

Vraag de juryleden om zelf een recensie te schrijven. Dat mag zeker korter dan het voorbeeld! Een tweetal zinnen per onderdeel is voldoende. Geef nog eens de onderdelen en hun volgorde mee:

- Korte inhoud
- Enkele positieve/negatieve elementen (afhankelijk van je mening over het boek)
- Korte conclusie

Geef eventueel het beoordelingsraster mee als de juryleden inspiratie nodig hebben: <https://www.deleesjury.be/sites/default/files/beoordelingsrasters.pdf>.

Of laat ze de woorden gebruiken die ze tijdens het lezen opgeschreven hebben. Merk op dat de recensent in het voorbeeld niets over de illustraties schreef, maar dat de juryleden dat zeker wel mogen doen!

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Maysa en Musa en de geheimzinnige verdwijning / Zanib Mian en Kyan Cheng (ill.) (Volt, 2024) – Detective, verdwijning
https://bibliotheek.be/catalogus/zanib-mian/maysa-musa-en-de-geheimzinnige-verdwijning/boek/wise_5082103?q=Maysa%20&Musa_en_de_geheimzinnige_verdwijning=
- Skip en de konijnendief / Anna Woltz en Lars Deltrap (ill.) (Querido, 2023) – Detective, verdwijning
<https://www.boekenzoeker.be/skip-en-de-konijnendief>
- Jij mag ook! / Geertje De Ceuleneer en Julie Vangeel (ill.) (Studio Sesam, 2024) – Diversiteit, rolstoel
<https://www.boekenzoeker.be/jij-mag-ook>
- Hoog in de boom begint de zomer / Wouter Klootwijk en Esther Leeuwrik (ill.) (Leopold, 2022) – Rolstoel, creativiteit
<https://www.boekenzoeker.be/hoog-de-boom-begint-de-zomer>

Andere boeken van Dirk Nielandt vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Dirk%20Nielandt>.

Andere boeken van Leen Huysmans vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Leen%20Huysmans>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <https://www.dirknielandt.be/contact>
- <https://www.auteurslezingen.be/dirk-nielandt>
- <https://leen-huysmans-illustratie.carbonmade.com/>
- <https://www.kunstwerkt.be/nl/leen-huysmans?page=1>

5

MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.6: De leerlingen kunnen verwoorden waarom een tekst aanspreekt.
- Wetenschap en techniek – Technologie – Technische systemen beschrijven – 3.7.6: De leerlingen kunnen verwoorden hoe vormgeving en design een rol spelen bij het gebruik van technische systemen.
- Muzische vorming – Beeld – Bouwstenen – 6.3.7: De leerlingen kunnen standpunt en horizon gebruiken.
- Attitudes – Persoonsvormende en socialiserende vaardigheden – 9.1.15: De leerlingen kunnen positieve en negatieve manieren van omgaan met diversiteit herkennen.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Lotte Oers, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

VRAGEN TIJDENS HET LEZEN

- Door de ogen van welk personage lezen we dit verhaal? Zijn er ook passages waarin we even niet door de ogen van dit personage kijken?
- Bekijk tijdens het lezen ook goed de illustraties. Stel je voor dat de illustrator een fotograaf was. Waar stond de fotograaf die dit beeld maakte?
- Welke woorden passen bij dit boek, woorden die iets vertellen over wat je vond van dit boek?

VRAGEN TIJDENS HET LEZEN

- Door de ogen van welk personage lezen we dit verhaal? Zijn er ook passages waarin we even niet door de ogen van dit personage kijken?
- Bekijk tijdens het lezen ook goed de illustraties. Stel je voor dat de illustrator een fotograaf was. Waar stond de fotograaf die dit beeld maakte?
- Welke woorden passen bij dit boek, woorden die iets vertellen over wat je vond van dit boek?

VRAGEN TIJDENS HET LEZEN

- Door de ogen van welk personage lezen we dit verhaal? Zijn er ook passages waarin we even niet door de ogen van dit personage kijken?
- Bekijk tijdens het lezen ook goed de illustraties. Stel je voor dat de illustrator een fotograaf was. Waar stond de fotograaf die dit beeld maakte?
- Welke woorden passen bij dit boek, woorden die iets vertellen over wat je vond van dit boek?

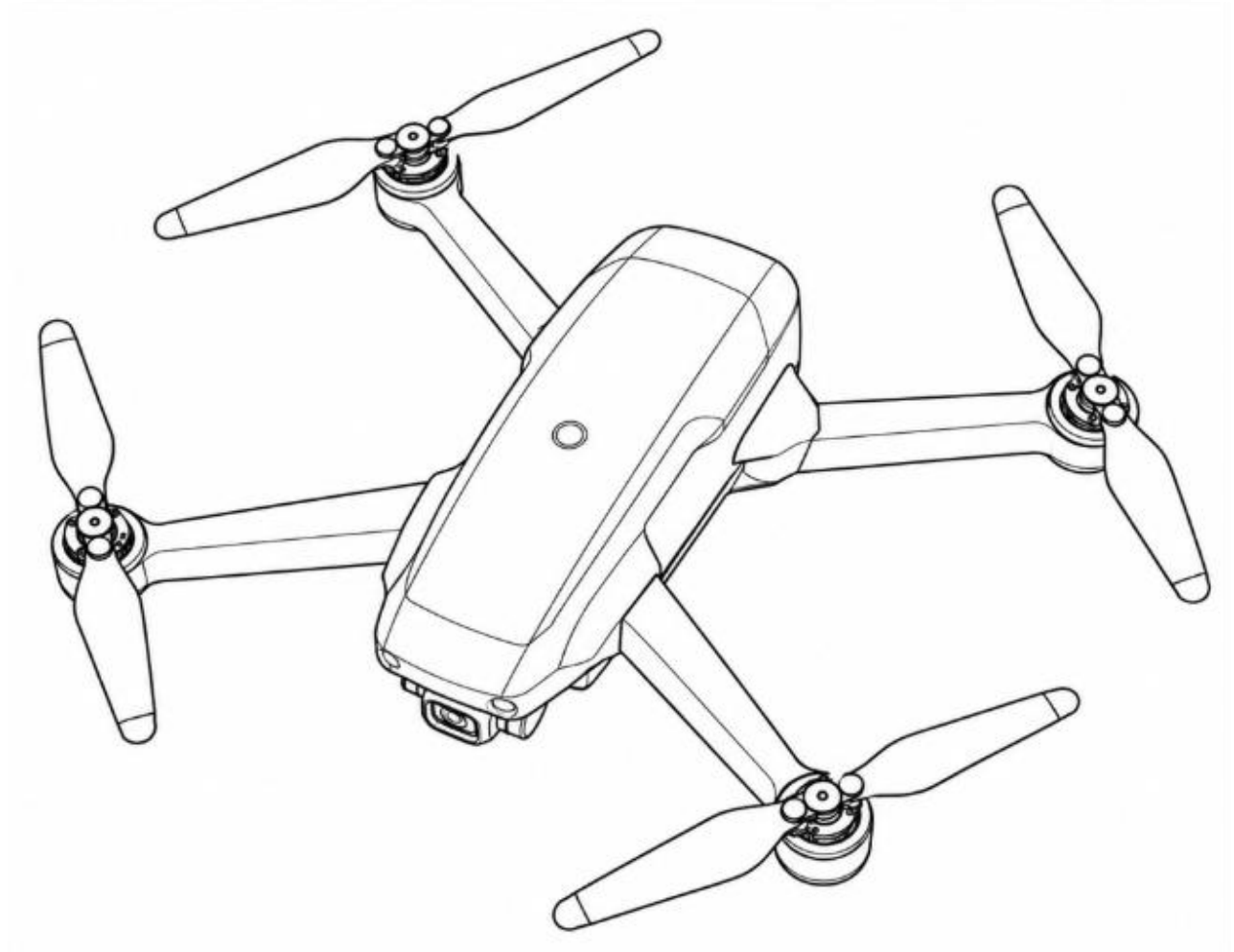
VRAGEN TIJDENS HET LEZEN

- Door de ogen van welk personage lezen we dit verhaal? Zijn er ook passages waarin we even niet door de ogen van dit personage kijken?
- Bekijk tijdens het lezen ook goed de illustraties. Stel je voor dat de illustrator een fotograaf was. Waar stond de fotograaf die dit beeld maakte?
- Welke woorden passen bij dit boek, woorden die iets vertellen over wat je vond van dit boek?

BIJLAGE 2

Droneperspectief

BIJLAGE 3

Rolstoelen: achtergrondfiche voor begeleider

Drie basissoorten

Duwrolstoel Een duwrolstoel heeft meestal vier kleine wielen. De rolstoelgebruiker kan dit type rolstoel niet zelf voortbewegen. Deze rolstoel is bedoeld om mensen met ernstige vaak meervoudige handicaps te verplaatsen.	Handbewogen rolstoel Een handbewogen rolstoel is een rolstoel met twee grote wielen. De gebruiker kan zich zelfstandig verplaatsen door met de handen aan de hoepels aan de wielen te draaien. Sommige handbewogen rolstoelen hebben ook handvatten, zodat ze ook geduwd kunnen worden.	Elektrische rolstoel Een elektrische rolstoel wordt voortbewogen door een elektromotor. De rolstoel kan bestuurd worden door middel van een joystick. Op een joystick zijn meerdere variaties mogelijk.

Bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Rolstoel>

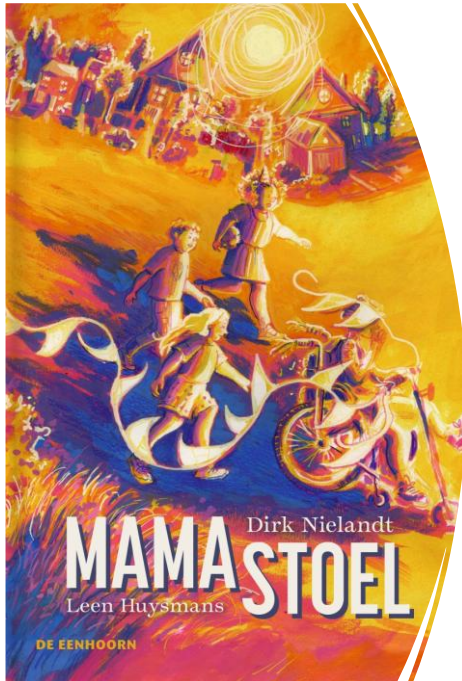
Speciale rolstoelen

Sportrolstoel	Strandrolstoel	Toilet-doucherolstoel
Handbike	Off road rolstoel	

BIJLAGE 4

Rolstoelquiz

Rolstoelquiz

Bij het boek “Mama Stoel” van Dirk Nielandt

Welke van deze hulpmiddelen is een rolstoel?

A

B

C

Met welke rolstoel ga je gemakkelijk onder de douche?

A

B

C

Waar gebruik je deze rolstoel dan?

A

In het bos

B

In het zwembad

C

Op het strand

Welke rolstoel kies je om te tennissen?

A

B

C

Hoe noem je deze rolstoel?

A

Een wheelbike

B

Een handbike

C

Een handwheel